

Keskaegse tsistertslaste ordu Püha Miikaeli nunnakloostri lugu

Ettekanne Gustav Adolphi päeva põhikooliaktusel 6. nov 2015;

autor GAG ajalooõpetaja Jaak Juske

Meie koolimaja müürid on üldjuhul palju vanemad kui kool. Meie kooli peahoone on algselt ehitatud hoopis kloostri tarvis.

Keskajal asutati mitmeid vaimulikke ordusid, mille liikmete ülesandeks oli pidevalt palvetada ning olla seeläbi vahendajaks Jumala ja inimeste vahel. Ordude meesliikmeid kutsuti munkadeks, naisliikmeid aga nunnadeks. Mungad ja nunnad elasid kloostrites.

Üks nendest vaimulikest ordudest asutati 1098. aastal Prantsusmaal. Kuna uue ordu peaklooster asus Prantsusmaal Cîteaux' linnas, sai see nimeks tsistertslaste ordu. Ordu mungad ja nunnad kannavad tänagi valget rüüd ja musta pealisriiet.

800 aastat tagasi vallutasid Saksamaalt ja Taanist pärit ristisõdijad Eestimaa ja ristisid siinse rahva. Eestlastest said kristlased. Koos ristisõdijatega tulid siia ka vaimulikud ordud, kes hakkasid rajama kloostreid.

Tsistertslastel asutasid oma kloostri kujuneva Tallinna vanalinna servale aastal **1249**. See on meie koolimaja ajaloos väga oluline aasta. Ilma kloostrita poleks siia hiljem ka kooli asutatud.

Ühe vana müüdi järgi oli Jeesus Kristus ise ennast Taani kuningale Erik IV-le tema esimesel valitsemisaastal unes ilmutanud, mis olevat kuningat väga ehmatanud. Jeesus ütles, et tema ilmutuse põhjuseks on kuninga rohkearvulised patud, mille eest saab ta andeks ainult siis, kui ta laseb riigis jumalakoja ja neitsite kloostri peaingel Miikaeli auks ehitada. Kuningas aga ei teadnud, kuhu kloostrit ehitada, ja palus, et Jumal ilmutaks koha, kuhu klooster rajada. Erik sai vastuse, et klooster tuleb rajada kohta, kus südasuvel ühe vibupüssi pikkuselt ja laiuselt ning pahkluu sügavuselt lund leidub.

Kui kuningas ärkas ja nägemuse peale mõtles, laskis ta kogu kuningriigis lund otsida ja käskjalad saadeti ka Eestimaale, mis kuulus tol ajal Taanile. Siis leitigi parajal kogusel lund sellel kohal, kus praegu meie kool seisab. Seepärast saatis kuningas oma ehitusmeistrid ja töömehed Eestisse, et nad hakkaksid kloostrit ja kirikut ehitama.

Seda legendi võib uskuda või mitte, aga tõsiasi on see, et **1249. aastal asutati Tallinna, toonase nimega Revalisse tsistertslaste ordu Püha Miikaeli naisklooster**. Püha Miikael on piibli järgi peaingel. Kõige tähtsam ingel. Eestlased kutsuvad Miikaeli aga Mihkliks. Nii on ka kloostrit nimetatud Mihkli nunnakloostriks.

Meie koolimaja peahoone on seisnud seega ühe ja sama kohapeal juba üle seitsme sajandi. Keskajal oli aga hoone oluliselt madalam. Tänapäevase koolimaja keldrikorruse ja esimese korruse müürid on suures osas pärit sellest kaugest ajast, mil siin klooster tegutses. Praegusest oluliselt madalamat hoonet kattis vanasti kõrge viilkatus.

Siinsamas Mederi saalis, kooli ajaloolises aulas asus kloostri päevil nunnade söögisaal ehk refektoorium. Kujutage ette, kuidas vagad nunnad siin sõid. Kloostri ülem abtiss elas aga tänases klassiruumis nr 121. Piiluge sinna mõnikord sisse. Klassis on säilinud vanad sein- ja laemaalingud. Klassi 121 kõrvalt viib aga trepp õpilasesinduse ruumidesse, mis asuvad keskaegses keldris.

Kõige ehedamalt on keskaegse kloostri õhustik säilinud aga algklasside maja aulas. Sealsed võlvid ja sambad moodustasid kloostri päevil nunnade koosolekuruumi ehk kapiitlisaali.

Meie kooli Inglihoov oli Mihkli kloostri siseõu. Sellega on omaette põnev lugu rääkida. Tavaliselt tsistertslaste ordu kloostri sisehoovid kalmistud ei olnud. Sinna inimesi ei maetud. Sisehoov oli kohaks, kus nunnad said omaette palves olla ja maailma asjade üle mõelda. Möödunud sajandi lõpus viidi aga kooli hoovis läbi arheoloogilised kaevamised. Ja üllatuslikult selgus, et siin oli keskajal olnud nunnade kalmistu. Nende põrmud kaevati välja ja maeti pühalikult ümber kõrval asuvasse Issandamuutmise kirikusse. Siin kunagi igavest und maganud nunnade mälestuseks pandi aga hoovi pronksist ingli kuju ja anti alale Inglihoovi nimi.

Issandamuutmise kirik ehitati algselt Mihkli kloostri kirikuks. Iga kloostri juures oli oma kirik, kus siis nunnad või mungad palvetada said. Hiljem, kui klooster suleti, läks kirik Rootsi sõjaväele ja ligi 300 aasta eest ehitati see ümber õigeusu kirikuks, millena ta tänaseni tegutseb. Soovitame kõigil õpilastel vähemalt korra seda meie kooli ajalooga otseselt seotud kirikut külastada.

Kloostrikuulud maad ümber kloostrihoone, samuti linnamüürist väljaspool. Isegi Palmse mõis on olnud Mihkli nunnakloostri omandis.

Mihkli klooster tegutses Tallinnas 300 aastat. 500 aastat tagasi alustas üks munk Martin Luther Saksamaal kirikureformi, mis viis paljudes riikides vanade kloostrite sulgemiseni. Nii pani toona ukсед kinni ka tsistertslaste ordu Püha Miikaeli nunnaklooster Tallinnas.

Kui Rootsi kuningal Gustav II Adolf tekkis mõte avada Eestimaal gümnaasium, leidis Tallinna linn, et kõige sobivam on paigutada uus kooli tühjaks jäänud kloostrihoonesse. Nii sai 1631. aastal kunagisest jumalatemplist haridustempel. Nunnakloostriks kolis poeglaste gümnaasium. Vanale kloostrihoonele hakati aga korruseid peale ehitama alles 200 aastat hiljem, siis hakkas koolimaja võtma meile tänagi tuntud ilmet.